



ADVIES
10 juli '08

Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische
Visserijsector

Inhoud

Inleiding	1
Adviestekst	2
1. Beschrijving	2
2. Algemene opmerkingen	2
3. Detailbespreking	5

Inleiding

De adviesvraag van de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid werd formeel ontvangen op 26 juni 2008.

De adviesvraag richt zich expliciet op het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische Visserijsector 2007-2013, maar dit document was vergezeld van het Nationaal Operationeel Programma voor de Belgische visserijsector 2007-2013 'Investeren in duurzame visserij' en van een nota aan de Vlaamse Regering.

De adviestermijn liep af op 10 juli 2008, met het oog daarop werd een extra zitting van de Minaraad ingelast. Als gevolg van de korte termijn moest de Raad dit advies beperken tot enkele opmerkingen op hoofdlijnen en enkele detailopmerkingen. En hoewel het plan en het programma zeer verscheiden en breed zijn in de behandelde invalshoeken, heeft de Minaraad zich uitsluitend gericht op de aspecten milieu en natuur.

ABVV, ACLVB, ACV, Boerenbond, UNIZO en VOKA onthouden zich over dit advies omdat zij over dit onderwerp via de SERV advies uitbrachten.

Hubert David
Voorzitter Minaraad

1. Beschrijving

[1] **Context van de adviesvraag.** Het Belgische structuurprogramma 'Visserij buiten doelstelling 1' (periode 2000-2006) liep eind 2006 af. Dit programma werd gesubsidieerd door het Europese Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) en het Vlaamse Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA). Momenteel geldt er een overgangsregeling waarbij nog middelen uit het FIOV-programma gebruikt kunnen worden. Deze regeling loopt echter eind 2008 af.

Ter vervanging van het FIOV is vanaf 1 januari 2007 het Europees Visserijfonds (EVF) in werking getreden. Het EVF is ingesteld bij Verordening (EG) nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds (PB L 223 van 15/08/2006).

Conform artikel 15 van deze verordening stelt elke lidstaat voor de programmeerperiode 2007-2013 een Nationaal Strategisch Plan voor de visserijsector (NSP) op. De in dit plan opgenomen strategie wordt dan verder uitgewerkt in een Belgisch Operationeel Programma (OP). Dit Operationeel Programma voorziet maatregelen tot uitvoering van de strategie.

2. Algemene opmerkingen

[2] **De aanpak is positief.** De Minaraad vindt het opstellen van een Belgisch Strategisch Plan en van een Operationeel Plan een goede evolutie. Onder andere op basis van eerdere adviezen reageert de Raad ook positief op:

- De koppeling van financiële ondersteuning voor projecten aan eisen of maatregelen op het vlak van milieu en natuur¹.
- De toepassing van het instrument van de strategische milieueffectrapportage op plannen en programma's voor de visserij².
- Het betrekken van allerlei betrokkenen bij het tot stand komen van de strategie en het programma.

Wat dit laatste betreft mist de Minaraad toch het verband tussen het NSP en het OP met de werking van het Regionaal Raadgevend Comité (RAC) Noordzee in het NSP en in het OP.

De Raad wenst nogmaals te benadrukken dat de korte termijn die hem gegeven is

¹ Advies van 5 april 2001 over het geïntegreerd beheer van kustgebieden (GBKG) (01|13).

² Advies van 22 april 2004 over tekortkomingen in het proces om de Europese Mariene Strategie uit te werken (04|19).

om over deze belangrijke en omvangrijke documenten te adviseren niet helemaal gestroomlijnd is met deze aanpak.

[3] De inhoud getuigt van visieopbouw. De Raad is aangenaam verrast door de visieopbouw voor de middellange termijn (tot 2013) bij het tot stand komen van de documenten, wat zich uiteraard vertaalt in de inhoud.

De Raad vindt het zeer positief dat duurzaamheid in al zijn facetten aan bod komt. Bovendien weerspiegelt de inhoud de betrokkenheid van het brede gamma stakeholders. Ook het bespreekbaar maken van de omschakeling van de vissersvloot naar alternatieve doelstellingen is positief. Het biedt onder meer mogelijkheden voor de ontwikkeling van mariene beschermde gebieden.

Toch merkt de Raad op dat door externe evoluties, zoals de brandstofprijzen bijvoorbeeld, een actualisatie van het NSP en het OP nodig zal zijn voor de 'mid-term'-evaluatie en bijsturing. Dit wordt ook aangegeven door het voorleggen op 16 juni 2008 van een globaal reddings- en herstructureringsplan voor de visserij door de minister-president aan EU-Commissaris Joe Borg en in de groepsvrijstelling die door de Europese Commissie werd toegestaan op 7 juli 2008³.

De Raad vraagt zich met andere woorden af of de aanpassingen van de visserij in het NSP en het OP snel genoeg gaan.

[4] Langetermijnvisie niet vermeld. Een onderbouwde visie op middellange termijn moet uitgaan van een aantal principes op de lange termijn. Eensgezindheid over die principes voor de lange termijn versterkt meteen ook het draagvlak voor de middellange termijn. Het gaat hier bijvoorbeeld om de volgende principes:

- Het brandstofverbruik voor de visserij in de toekomst.
- De mate van bodemverstoring door de visserij die we in de toekomst nog willen toestaan.
- De maricultuur en de aquacultuur die we willen uitbouwen.

[5] Duidelijkheid over duurzame ontwikkeling. Het OP (p.46) stelt: "*De rode draad doorheen de plannen en het programma is duurzaamheid. De titel van het Belgisch Operationeel Programma is dan ook 'Investeren in duurzame visserij'. Alle doelstellingen in het plan en alle maatregelen in het programma zijn er op gericht de zeevisserij, de aquacultuur, alle aanverwante sectoren en alle gebieden die er mee gelinkt zijn zo duurzaam mogelijk uit te baten.*" De Raad vindt dit, zoals eerder gesteld, positief. Maar tegelijk vraagt de Raad ook duidelijkheid en eenduidigheid over het begrip 'duurzaamheid'.

De Raad interpreteert 'duurzaam' zoals ook gebruikt in 'duurzame visserij', 'duurzame exploitatie', 'duurzame vis', 'duurzame aquacultuur', 'duurzame visvangststrategie' enz. als 'overeenkomstig het begrip duurzame ontwikkeling'. De

³ Verordening (EG) Nr. 1595/2004 van de Commissie van 8 september 2004 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die visserijproducten produceren, verwerken en afzetten, Publicatieblad van de Europese Unie L 291/3-11, 14.9.2004.

Raad⁴ definieerde dit begrip als volgt: *"een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden tot behoeftevoorziening van toekomstige generaties in het gedrang te brengen, waarbij aandacht gegeven wordt aan de integratie van en de synergie tussen de sociale, de ecologische en de economische dimensie, en waarvan de realisatie een veranderingsproces vergt waarin het gebruik van hulpbronnen, de bestemming van investeringen, de gerichtheid van technologische ontwikkeling en institutionele veranderingen worden afgestemd op zowel toekomstige als huidige behoeften."* Deze definitie werd overigens ook opgenomen in het ontwerp van decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling dat door de Vlaamse Regering definitief werd goedgekeurd op 14 maart 2008 en werd voorgelegd aan het Vlaams Parlement met het oog op definitieve goedkeuring.

Het is voor de Raad wel verrassend en teleurstellend om te moeten vaststellen dat bij al deze goede intenties over duurzaamheid nergens het begrip 'ecosysteembenadering' vermeld wordt. Dit begrip is nochtans hét basisbegrip van de Europese Mariene Strategie. De Raad pleit er dan ook voor om in de toekomst, onder andere bij de 'midterm'-evaluatie, wél te vertrekken vanuit deze benadering. Vanuit die optiek kan men bijvoorbeeld vangstvrije zones ('no-take' areas) als mogelijk instrument naar voren schuiven. Dit is immers een belangrijk aspect inzake gebiedsbescherming van onze mariene habitats en het zou logisch zijn als dit in deze plannen wordt opgenomen.

- [6] Vooraf gevolgen evalueren.** Het NSP pleit voor diversificatie van activiteiten, van visserijtechnieken, van vangsten, van soorten in aquacultuur en maricultuur, enz. De Raad is het er mee eens dat diversificatie de afhankelijkheid van externe factoren beperkt, maar de economische aansturing tot diversificatie kan niet zonder een voorafgaande evaluatie van de ecologische gevolgen. Zo is bijvoorbeeld het opvissen van schelpen uit de zeebodem even nefast als de boomkorvisserij. Een ander voorbeeld betreft de vaagheid over het inzetten op maricultuur (mosselteelt) zonder een grondige evaluatie van de mogelijke gevolgen.
- [7] Keuze van indicatoren.** De Raad formuleert bedenkingen bij de keuze van de specifieke doelstellingen en de bijhorende resultaatsindicatoren voor zwaartepunt 3 (zie OP p.40 en p.69). De maatregelen onder zwaartepunt 3 zijn vooral op het ecologische en het economische luik gericht: het ecologisch maken van de volledige visserij- en aquacultuur en het verhogen van de economische rendabiliteit. Het is in de eerste plaats niet duidelijk wat de betekenis is van ecobonussen, in het bijzonder op de ecologische parameters. De Raad pleit er daarom voor om de parameters zeebodempverstoring, bijvangst, overbevissing en kwaliteit van het visbestand op te nemen als indicatoren.
- [8] Afbakenen en verbinden van mariene beschermde gebieden.** In zijn advies over het maritiem Groenboek⁵ stelde de Raad dat het Gemeenschappelijk visserijbeleid verder ontwikkeld moet worden met het doel om tot duurzame visserij te komen. In hetzelfde advies zag de Raad dit onder meer door het *"Afbakenen en verbinden van vangstvrije mariene beschermde gebieden"*. De Raad

⁴ Advies van 13 december 2008 betreffende het decreet Duurzame Ontwikkeling, 2007|41.

⁵ Advies van 22 maart 2007 over het Groenboek 'Naar een toekomstig maritiem beleid voor de Unie: een Europese visie op de oceanen en zeeën' (07|14).

meent dat het nu het geschikte moment is om tot deze actie over te gaan, maar vindt daarvoor weinig aangrijpingspunten in het NSP. De Raad mist bijgevolg de aanduiding van de vangstvrije mariene beschermde gebieden in het NSP. Bovendien leest de Raad in het NSP (p.19) dat ingevolge de aanduiding van MBZ's een restockingeffect kan optreden. De Raad wijst erop dat het afbakenen van een MBZ zonder passend beleid zelden tot de gewenste effecten zal leiden en dringt er dan ook op aan dat het plan en het programma nog met dit passend beleid aangevuld zouden worden.

Algemeen gezien vindt de Raad het een gemiste kans dat er bij het opstellen van het NSP en het OP geen wisselwerking plaatsvond met het opstellen van de beleidsplannen voor de MBZ's. Beide processen situeerden zich nochtans in dezelfde tijdsspanne, zodat het eigenlijk perfect mogelijk was om wederzijds versterkende maatregelen uit te werken in de respectievelijke plannen. Een expliciete koppeling is absoluut noodzakelijk gezien het bestaande spanningsveld tussen ecologie en visserij.

[9] Bronvermelding. Een aantal statements is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en publicaties waarvan de wetenschappelijke onderbouwing soms onvoldoende is en in andere gevallen de expliciete vermelding van het bronmateriaal ontbreekt.

De wetenschappelijke onderbouwing is op bepaalde punten uitvoerig toegelicht (cf. de maricultuur/mosselkweek p.28-29 van het OP), terwijl ze bij andere, minstens even belangrijke punten, beperkt is tot eenvoudige vaststellingen (cf. de effecten van de boomkorvisserij in de alinea over zeebodem, p.27 van het OP).

De bronvermelding is eigenlijk over de ganse lijn beperkt, wat de transparantie bij het lezen en interpreteren bemoeilijkt. Toevoeging van deze bronnen zou de waarde van de documenten ten gunste komen.

Ook de vermelding van experts en instituten gebeurt niet altijd consequent (voorbeeld 1 p.13 van het OP onder de titel 'Aanpassingen aan de boomkor': enkel het SDVO en de Rederscentrale worden vermeld, terwijl ook ILVO zeer actief betrokken is; voorbeeld 2 p.35 van het OP: in het lijstje met autoriteiten en instituten met kennis en expertise om betrokken te worden bij de monitoring van projecten zijn ILVO, DG Leefmilieu, BMM en de Dienst Zeevisserij wel vermeld, maar UGent, INBO en VMM niet).

[10] Conclusie. Gelet op de algemeen vrij positieve appreciatie van de Raad voor de aanpak en de inhoud van het NSP en het OP, en gelet op het belang van de plannen om beroep te kunnen doen op de financiële middelen van het EVF, pleit de Raad voor een snelle implementatie van het NSP en het OP, mits enkele bijsturingen.

3. Detailbespreking

[11] Aanvullingen van het OP. De Raad suggereert een aanvulling, hetzij in het OP, hetzij aanvullend, over:

- Vergelijking van de visserijtechnieken. Om de beste visserijtechnieken te kunnen

bepalen, moeten de diverse visserijtechnieken op basis van ecologische en economische criteria vergeleken worden. De Raad verwijst in dat verband naar voetnoot 1 op p.27 van het NSP waarin is vermeld: "*Een sectorbreed onderzoek naar de 'economische haalbaarheid' van die technieken is nog niet uitgevoerd.*" Op korte termijn dient duidelijkheid te komen over de vergelijkingstechniek.

[12] Overige detailopmerkingen. De Raad wenst de volgende detailopmerkingen te vermelden:

- Bij de resultaatsindicatoren voor zwaartepunt 2 is een gewenste stijging van het aantal in België commercieel gekweekte aquacultuursoorten van 6 naar 10 vermeld (p.40 van het OP). Aan welke soorten wordt hier in eerste instantie gedacht?
- Verduidelijking is wenselijk van 'een alternatief voor de boomkor'. Omvat dit ook de alternatieve boomkor? (p.55 van het OP). Als het antwoord hierop bevestigend is, dan verwijst de Raad nogmaals naar de derde paragraaf van [3] waarin hij zich afvroeg of de aanpassingen van de visserij zoals voorzien in het NSP en het OP wel snel genoeg gaan.
- Verduidelijking is ook gewenst over maatregel 1.2 (p.58 van het OP) om steun te verlenen voor tijdelijke stillegging, terwijl het OP (p.20) vermeldt dat tijdelijke stillegging een weinig succesvolle maatregel was.
- Verduidelijking van 'visserijtoerisme' (p.73 van het OP) is wenselijk; blijkbaar gaat het over sportvisserij. Aansluitend bij deze opmerking pleit de Raad ervoor dat een gecombineerde beroepsactiviteit toegelaten zou worden, bijvoorbeeld de combinatie van visserij en parttime toerisme.
- Aanvulling: 'fishing for litter' zou als gevolg van de raadplegingen in het OP opgenomen zijn als maatregel. Behalve de aankondiging (p.91 van het OP) is deze maatregel niet terug te vinden.